

L'Esquella de la Torratxa

Any XLIII Número 2220

15 cèntims = transats 30

Barcelona, 22 de setembre de 1921

DE LA COLLITA DE NADOR

—Un gotim del negre!

PRINCIPALS SUPLEMENTS DEL
ESTÓMAGO & INTESTINOS
GASTROL
MIRET
PROBARLO ES CURARSE
 MARCA MIRET - Farmacèutics
 Diputació, 205 - BARCELONA

Antoni López
 Impressor

Impressions comercials
 Treballs de totes menes

Olm, 8, interior
 Telèfon 4115 A

Soler i Torra germans
BANQUERS

Compra venda de valors · Ordres de Borsa · Canvi
 de moneda · Giros sobre l'estranger · Comptes
 corrents en monedes Nacional i Estrangera

Rambla d'Estudis, n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

GRANS MAGATZEMS
DAMIANS

DEL 19 AL 30 DEL CORRENT

Venda a preus excepcionals d'un grandióss
 assortit de

ARTICLES I MOBLES DE COL·LEGIAL

Ventatges positives en els articles següents:

Manteleria, Mocadors, Davantals, Puntilles,
 Roba blanca per a senyora, Calçat, Sastreria,
 Camiseria, gèneres de punt i roba blanca per
 a nens, Colxes, Mantes, Edredons, Llencols,
 Llenceria, Calçat sport, Gèneres de punt per
 a cavaller, Teixits color, Estores i Cortinetes

SECCIÓ ESPECIAL de diferents articles
 al preu únic de **3⁹⁵** pessetes

SARNA
 (RONYA)

ANTISARNIC MARTI

Unic que la cura SENSE BANY
 Les seves imitacions són cares,
 perilloses i de olor repugnant.

Es ven a totes les Farmàcies i
 Parlament, 17 **BARCELONA**

PER A TURISME **PER A LLOGUER**

Automòbil CHEVROLET 1920

15 × 20 HP. 7 places, carroceria torpedo amb tot l'equip necessari. Taxímetre montat.
 Vendré amb o sense Patent. Preu d'ocasió. Condicions ventatjoses per al pagament.

Carrer Vich, 7, (Gràcia), de 2 a 3

EDEN CONCERT **COMTE DEL ASSALT, 12**

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE—Tots els dies grans espectacles a les 3 1/4 tarda i a les 9 1/2 nit

Demà, 23. Inauguració oficial. Funció a benefici dels soldats que lluiten a Melilla

:: TELÉFON NÚM 3332 A. ::

22 DE SETEMBRE DE 1921

XXVI ANIVERSARI DE LA MORT
DE

INNOCENT LOPEZ BERNAGOSI

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA
dedica aquest record a son inoblidable fundador

CRÒNICA

LA MERCÈ

o no sé si la Mare de Déu de la Mercè és rossa o és bruna, si porta una capa blava o un mantell blanc, si és de les verges serenes o de les doloroses, però sí que la meua ànima heterodoxa sent per ella un fervor, tal volta perquè està postergada.

Totes les verges de l'estiu tenen una apoteosi, menys aquesta. La Mare de Déu d'agost recull totes les alegries de Catalunya. Per a ella són els envelats i les professons i les festes majors i els trens que corren amb garlandes de gent per totes les encontrades catalanes. La Mare de Déu de setembre ja no ho és tant de celebrada, però encara li resten musiques i ballades i àpets i corrues de gent. Però a la Mare de Déu de la Mercè ja no li queda res. Tenia una devota, Barcelona, i ja no la reverencia més que per tradició. Ja no surten els gegants, ja no's fan cabalgades, ja no s'embanderen els carrers, ja no baixa la gent del pla i la de la muntanya. Es com aquells nobles als quals se'ls hi segueix servint respecte, a l'esdevenir pobres, per a que no's digui.

L'església, sí, fa tres anys que va coronar-la, donant-li la més alta jerarquia del santoral, però mentre l'església l'ennoblia la ciutat la desconsiderava. Per ella, tota Catalunya se removia, i semblava que baixés a adorar-la, posada entremig de l'estiu i de l'hivern, com si presidís tota la vida, però ara ha quedat reduïda la seva diada a una festa més, amb bonos municipals. I així, mentre més resplandeix en el cel dels catòlics, més la reduim a commemoració burocràtica, a verge de costum, a tal dia cau la Mercè.

Per què? Perquè Barcelona, com una nova rica, ha ima-

ginat que havia de deixar les velles costums que la feien tenir un aire popular i ingenu. Les festes majors fan poble. I no s'ha pensat en que totes aquestes coses estan ja desprovistes de vellúria i fins de catolicitat, i que's tornen a estimar precisament per lo que tenen de pueril i d'espontani. Les ciutats, com els selectes, ja hi tornen de les encarcerades presumpcions. Estimem les auques, els mobles vells, les imatges populars, les cançons de muntanya, els romanços, els c'owns, els dibuixos al boix, la cuina primitiva, els sports elementals i les festes majors. L'ingenuïtat torna a ésser virtut de l'art, i si vegéssim sortir els gegants, els carros alegòrics, i els carrers empaperats, trobaríem un encís que'ls regidors que han postergat la Mercè no compendrien. No pas per un sentiment religiós, sinó perquè hem començat a comprendre que val més tenir una ànima infantil que no pas una ànima pedant i que val més una joia popular que no pas una jornada laica, però sèria i austera. Volem dir que's pot celebrar una Mare de Déu sense creure-hi, prenent de la festa la part humana i optimista.

I ademés, que si una verge hi ha catalana és la de la Mercè. Més que Santa Eulària i tant com la de Montserrat. Una dona es dirà Carmen i sabrem que és andalúça, «Pilara» i serà aragonesa, Caterina i serà mallorquina, Teresa i serà castellana, però se dirà Mercè, Mercedetes, i serà catalana, i barcelonina que seria ésser-ho doblement.

Confessem que escrivim aquest elogi una mica temerosos de que'ns siguin suposades simpaties eclesiàstiques. Però la Mercè, ademés de Mare de Déu, és una data que quan erem estudiants marcava l'epíleg de les vacances i el retorn a la Barcelona pecadora que'ns rebia amb festes. Començaven els dies de juvenívols llibertats, de bullangues escolars, d'amors romàntics i de petita bohèmia. Potser per això volem que la Mercè sigui celebrada, per a fer-nos l'il·lusió de que retornem a la joventut i comencem el curs sense anar a classe per a anar amb la xicota a les tardes i al Paral·lel a les nits, an aquell Trianon que a nosaltres ens semblava ésser tan senyori-vol i tan llibertí com el 'de Maria Antonieta. —PARADOX

“Història de Catalunya”

Per a tot català és un deure el coneixement dels fets històrics que constitueixen la grandesa i l'essencialitat espiritual de Catalunya. L'història és la raó del patriotisme. Cal estar-ne en maduresa de possessió per a sentir enrobustit a tothora el sentiment nacional.

Malgrat l'abrandament de tots els cors catalans en l'identitat del Seny tradicional i en l'existència d'una consciència col·lectiva, és ben veritat que en ço que fa referència als estudis històrics, cal a Catalunya fer quelcom que fins ara ha restat per fer.

Es evident que manca en la bibliografia històrica una publicació que, compendiant l'Història Catalana, no la reduïxi als límits d'un esquema rituari ni la desemmotlli amb la minuciositat d'una investigació erudita.

Fins ara, tenim a Catalunya, en el que's refereix a l'estudi de la nostra història, junt a l'obra extensa, poc assequible a l'ànima i als mitjans populars, àmplia i detallista com les d'En Balaguer i En Bofarull, el compendi, l'epítome reduïdíssim que és tan sols índex i xifra de l'Història, com els d'En Prat, d'En Font i Sagué i altres. Però, deixant de banda l'excel·lent Compendi de l'Aulestia i Pijoan, que avui, al cap dels anys, no pot considerar-se com obra definitiva després de les investigacions històriques que han ampliat i aclarit aconteximents i derivacions, no existeix una Història de Catalunya que recollint i condensant tots els elements dispersos i aplicant-los en una totalitat estructurada, ni tan allunyada de l'erudició i de la disciplina científica que careixi de valor obscent ni tan minuciosa i sotmesa a demostracions erudites que sigui enfarfegada i difícil per al nivell mig de la cultura, constitueixi una veritable història popular de Catalunya.

L'obra que recollís no tan sols aquella tasca formidable dels historiadors que estancisaren la totalitat dels estudis històrics del seu temps, sinó també tota la ciència dispersa en les abundoses i notables monografies que després han aclarit i descobert punts dubtosos i fets essencials, àdhuc, encara que amb concisió inexcusable, arribés per primera vegada en la narració dels fets fins a la realitat inquieta i turmentada del moment actual, seria a l'ensembl que una obra científica una obra veritablement popular.

Fermament convençut d'aquestes idees i desitjant satisfereix aquesta imperiosa necessitat de la bibliografia històrica catalana, i àdhuc aspirant a correspondre al batec de l'ànima popular i en cerca de l'expandiment enrobustit i seriós del sentiment nacional, l'antic i conegudíssim llibreter Antoni López, propietari de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA i de *La Campana de Gràcia*, acometé la publicació d'una *Història de Catalunya* que complís aquelles condicions i satisfés aquestes necessitats.

A punt d'empendre-la, realitzats ja els treballs precisos, la gran crisi del paper que feia impossible la publicació de qualsevol obra econòmica, feu que l'Antoni López ajornés la que tenia decidida de l'*Història Popu-*

lar de Catalunya. Avui, encara que no resoltes, un bon xic aminorades les dificultats i a més bon preu el paper, està ja pròxima l'aparició d'aquesta *Història Popular de Catalunya*.

Ella reduirà i ampliarà, a l'ensembl, els tractats anteriors. Els reduirà en ço que fa referència a les condicions materials, per tal de fer-se assequible a tots els medis econòmics i els ampliarà, no sols aportant als fets ja relatats tota l'essència de les investigacions modernes sinó afegint fets posteriors, arribant en la narració històrica fins als successos contemporanis.

D'aquesta faisó, l'*Història Popular de Catalunya* de que venim parlant, serà un resum avalorat, no obstant, per les darreres dades aconseguïdes per l'investigació de l'Història d'En Bofarull i una ampliació de la mateixa, realitzades pel nostre amic i col·laborador Rafel Marquina.

Creiem que amb tot això es compleix el desig i es satisfà la necessitat d'una *Història de Catalunya* tal com l'exigeixen els anhels patriòtics i els afanys culturals de l'hora present.

Ben aviat es faran públiques les condicions en que's posaran a la venda els quatre volums de que constarà aquesta obra interessantíssima, anunciada ja en 1916 com a pròxima publicació i que ben a pesar de la direcció editorial fou ajornada per la carestia del paper que impossibilitava tota obra de divulgació com aquesta, i que ben aviat podran adquirir tots els bons catalans.

Nova era d'activitat

S'han acabat les vacances regidoresques. Si tot, en el món té fi, la galvana consistorial no podia ésser una excepció.

Ja hem dit com la calma que a Cà la Ciutat s'ha observat durant l'estiu, ha sigut només que una ficció. Com a desgrat de la quietut observada pels regidors, ha anat la processó per dintre. Com no ha mancat qui vetllés pel manteniment del foc sagrat.

Ara reprenen els nostres il·lustríssims la tasca oficialment interrompuda. Tornarem a les sessions interminables. Als discursos quilomètrics. A fer d'1 Consistori un safareix. A les disputes de caràcter permanent. Al conreu del *latiguillo*.

Si tots els extrems son dolents, hi ha en l'ajornament dels assumptes, tant de censurable, com en la eternització dels mateixos. El terme mig, principi de tota virtut, no resa amb els senyors que componen l'Ajuntament, que amb facilitat incomprendible, salten de la paròdia més grotesca a la tragèdia amb el seu seguici d'horroros.

Preparem-nos a soportar un seguit de llaunes. A veure com s'esmerça amb nimietats, amb tiquis-miquis sense profit, el temps que els interessos generals reclamen. Repetim que no hi ha res tan assombrós com la disposició

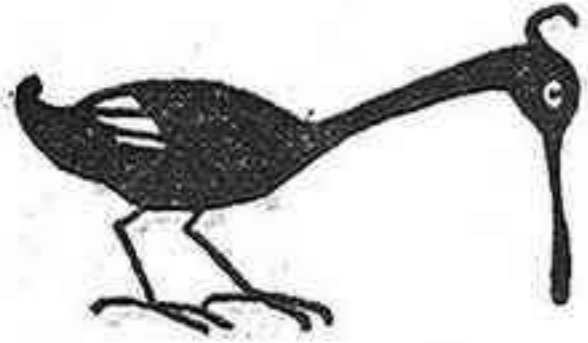
dels nostres consellers per a passar del foc a les brases, com vulgarment es diu.

Una dentadura descomunal, esmolada de fresc, a punt de fer de les seves, ha pres el lloc a la canya de pescar, símbol de l'activitat municipal durant els mesos que acabem de passar.

Desgraciat del infeliç al que primer clavi mossegada, car podrà ben bé dir que ha begut oli.

Per aquest, l'extremaunció no hi serà a temps.

JUST

A cau d'orella

TRESORERS

Quan se va anunciar l'arribada del ministre de Marina, senyor marquès de Cortina, alguns antics empleats de Hisenda, preguntaren si el senyor marquès se deia simplement Gómez.

—Efectivament—els hi respongueren—se diu Gómez, modestament, Gómez Acebo.

—Així el seu pare ha estat company nostre.

—Empleat d'Hisenda?

—Empleat d'Hisenda.

—Però an aquí, a Barcelona?

—Tresorer de la Tresoreria de Barcelona.

—I d'això fa molts anys?

—No, senyor, no. Uns deu o dotze.

—Només?

—Només.

—I era marquès?

—No senyor, empleat i prou.

I tan honorat que quan va morir no tenia ni una pesseta. Això sí, anava sempre tan pulit que li deien «el caballero de Gracia».

—I el seu fill, l'actual ministre, estava amb ell?

—No, senyor. Era a Madrid. I quan parlava d'ell, deia: «El meu fill arribarà lluny, molt lluny. No s'hi assembla an a mí...»

Efectivament ha arribat a marquès, gran fortuna, gran financier, i sota l'aigua dins d'un submarí, vestint l'uniforme de ministre de Marina.

LLOPS DE MAR

Equitativament varen ésser distribuïts els invitats a la revista naval. Els uns anaren al *Kanguro*, els altres al *Almirante Lobo* i els periodistes al torpiller núm. 5.

Tingueren torpiller, xampany, dolços i mareig. Sobre

LA FAL·LERA D'ANAR ENDAVANT

—D'ençà que m'han anunciat l'avançament, que m sento l'home més avançat del món.

tot mareig. Entre la boira i el trobar-se malament, no varen veure res, ni el cel, ni el mar, ni els hidro-avions ni els submarins.

A l'arribada, un dels periodistes, digué:

—Confessem que és la primera vegada que hem tornat un obsequi.

Immediatament per a salvar la dignitat professional quedà acordat que en els respectius diaris cada reporter faria constar que ell no s'havia marejat. I a l'endemà, en totes les ressenyes, se llegia:

—«Todo el mundo se mareó, menos nosotros».

Aquest número ha sigut censurat

Una nova, que val per totes.

D'aquí a pocs dies—penso que el mes entrant—es celebrarà a Washington una conferència, per a tractar del desarmament.

Els plenipotenciaris estrangers, concorrents a la mateixa, quedaran lliures de les austeres obligacions que caracteritza al règim, que podríem dir-ne *sec*.

En conseqüència, els diplomàtics que arribin a Washington podran beure lo que vulguin i fins que el cor els digui *prou*.

La nova que, com dic, val per les que de les reunions de diplomàtics ens han sigut trameses fins ara, ha sigut anunciada solemniament.

La mida—fan constar les agències—es deu, en primer lloc, a la generositat del govern dels Estats Units, que ha volgut palesar amb ella l'alt concepte que té dels deures que l'hospitalitat imposa.

Els plenipotenciaris nomenats per a assistir a la conferència del desarmament, disfrutaran dels privilegis i les aventatges de lo que en termes diplomàtics se'n diu l'*exterioritat*.

Un d'aquests privilegis—potser el primer—és el d'escapar a la fiscalització de les Duanes. Vol dir, que damunt la facultat de fer beguda a pleret, se'ls autoritza—posem per cas—per a entrar al Nord Amèrica tot el tabac que necessitin, o tinguin per convenient.

Si la llibertat de Catalunya sigués quelcom més que una aspiració platònica, escolliríem per a representant nostre, a la conferència de Washington, al il·lustre amic i company «Xarau».

Ultra fer en la reunió un paper brillantíssim, exerciria en els col·legues americans tal influència, que molt bé podria esdevenir una mena de seducció.

En adoptar la resolució esmentada, han palesat els americans el seu practicisme.

Entre trago i trago, amb copa plena al davant, fan de més bon resoldre els problemes enrevessats que d'uns anys ençà preocupen a la diplomàcia de tots els països.

L'aigua, que segons males llengües asseguren, fa la vista clara, ennegreix la sang i, conseqüentment, l'humor. En presència d'un gotet aixeric i amistós, s'endolceixen els caràcters més rebecs.

Potser que de la conferència de Washington no'n surti el desarmament dels pobles. Si no sigués per por de veure'm motejat de pessimista, diria que és bo i segur.

Així i tot, tinc la convicció de que la conferència no acabarà a trompades.

De que, sinó en camí de la Pau, restaran les coses, després d'haver trincat els diplomàtics, en el punt en que estaven abans de reunir-se.

Entre marit i molla:

—Mira, noia, què diu aquest diari: «Es provat que'l 60 per 100 de detinguts a la «Model» són solters.» Eh, que és estrany?

—Gens estrany. Això vol dir que més de la meitat dels homes prefereixen ésser a la presó, que no pas casar-se.

—Al carat de recarat!... Què diu, que al Mestre Olaguer l'han fet capità general de Catalunya?...

LA TALLADA DE CINDRIA

El senyor Pepet Bargalló és un acèrrim partidari de la cindria, roja, sucosa, lluminosa i plena... de llevors negres, com botonets de dol.

Ja de solter, sentia una boja devoció per aqueixa fruita. Quan era encarregat d'aquell antic «colmado» dels Aixamplis, cada dissabte al vespre posava una cindria grossa a refrescar, adquirida per subscripció voluntària entre els veïns. I quins xeflis, allà a l'acera! I quines bromes més grasses amb les criadetes del barril...

Després, essent «contable» d'una casa de comerç, casat i emmainadat, el seu deliri suprem era, en aquests mesos d'agost i setembre, anar al Moll, comprar una formidable cindria, enflar-se amb ella al imperial d'un tramvia i presentar-se sorollosament a casa amb la bomba dessota del braç.

Més tard, viudo, els fills morts, vivint sol amb una m-

nyona vella, el senyor Pepet Bargalló va deixar de comprar cindries. Era massa per a dues persones; era massa «teca», i amb el dolor de la seva viudetat i de la seva soletat, el portar una cindria pel carrer li semblava quelcom escandalós.

Però les enyorà sempre.

I quina il·lusió li feien les parades atapeïdes de cindries i melons que's troben en aquests temps pels nostres carrers i places! I quina enveja sentia davant les criatures i bordegaçots que's compren una tallada, i se la mengen, i s'hi renten la cara!...

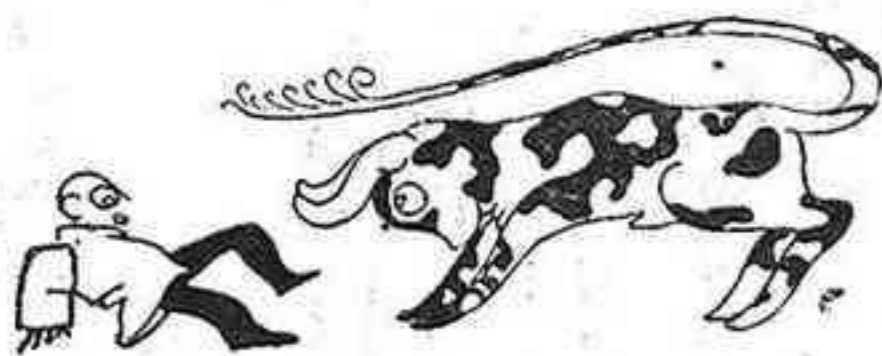
En sortir del despatx, ahir vespre, el senyor Pepet Bargalló no's pogué aguantar més; va fer el cop-de-cap. Es decidí a comprar-se una tallada de cindria i menjar-se-la al mig del carrer. Amb la tallada a les mans, roja, bonica, com una mitja lluna sagrada, el nostre home cercà el redós d'un arbre del passeig... i vinga queixalada! Una fruïció intensa, sibarítica, li saltava dels ulls; tal era el goig que sentia en assaborir furtivament la cindria destijada.

Pel seu costat passà, fregant-lo, una modisteta revinduda, aixerida, habillada elegantment. El senyor Pepet Bargalló, sense deixar de devorar la fruita, reüllà lascivament les cames de la desconeguda minyoneta... Als seus cinquantedos anys, sentia encara una mena de pessigolleig a les venes...

Si aquella rojor descarada i sucosa de la cindria que li entrava cos avall hagués sigut sang, al menys!...

Però... ah, era aigua fresca!...

XARAU

TELO ENLAIRE

TÍVOLI

Demà, divendres, tindrà lloc la inauguració de la nova temporada de tardor, amb el debut d'una notabilíssima companyia d'opereta i sarçuela castellanés.

S'anuncien importants estrenes i la represa de lo milloret del repertori modern.

Dirigirà aquesta formidable companyia el popular actor còmic Josep Viñas.

POLIORAMA

Inauguraren la setmana passada amb la xistosa comèdia *Tio de mi vidal* Molta gent a la platea, i moltes rialles premiant l'acurada tasca dels estudiosos actors que formen en la tan aplaudida companyia Güell-Asquerino.

S'ha represat també, amb extraordinari èxit, la farsa d'En Muñoz Seca, *La verdad de la mentira*; i per a ahir, dimecres, estava anunciada l'obra nova dels senyors Paradas i Jiménez, *Mi salvador*, exclusiva de l'Empresa.

ESPAÑOL

Aquesta nit comencen a actuar en aquest pòpular teatre del Paral·lel, els famosos vodevillistes Santpere-Bergés.

La companyia està formada per tots els millors elements acreditats en el gènere verdós

En la funció inaugural s'estrenarà una alegre comèdia d'En Feydeau, traducció de Geroni Moliné, que porta per títol *L'hotel dels gemecs*.

GOYA

Allò de *Los nuevos pobres* resultà una obra només que passadora. Molta psicologia «a la francesa», com les truites; molta fina ironia en el diàleg, que s'escolta amb gust; molta picardia, molta sàtira social, però escassa originalitat en l'assumpte i encara més escàs interès en el desenrotllament. Unicament el públic entrà de ple en el darrer acte que té algunes situacions emocionants i és on s'hi remarca la grapa d'un bon dramaturg, que és En Maurici Donnay.

La traducció bona; i els artistes fent-hi tot lo que saben, uns més, altres menys, que de tot hi hagué a la vinya del Senyor... Sassone. La senyora Palou i l'Echaide foren justament aplaudits per la bona tasca esmerçada.

— S'ha estrenat també, amb èxit, *El hijo del amor*, d'En Bataille, que encara no'ns ha sigut possible admirar, però de la que tenim les millors referències. Don Felip Sassone donà una notabilíssima conferència sobre *La moral en el teatro*.

Aquest número ha passat per la censura

AL «LICEO»

— No les havia sentides nomenar mai aquestes òperes.

Restauració i rehabilitació de La Alhambra de Granada

CRONIQUES DE LA GUERRA

¡Viva Cataluña española!

o el tercio estevenico

ALTRE COP CAP A MELILLA!—EL SENYOR ESTEVE, PATRIOTA. EN CAMBÓ REVISTA EL TERCIO.—DISCURSOS EMOCIONANTS I PATRIÒTICS.—CANVI DE PROCEDIMENTS I DE TÀCTICA.—LA BOIRA I ELS MATONS DE PEDRALBES.—A 9.000 METRES SOBRE EL GURUGÚ!

...«Era de noche y sin embargo llovía»... Venus, la estrella diosa, lucía, coquetona, todo su resplandeciente resplandor. Parecía un casco de uno de la *rúsia*

El estruendoso estruendo de los truenos nos recordaba las noches wagnerianas del Liceo; los mitines de don Pelmacio; los discursos de Bofill y Matas en los *àpets* de 5 000. *Parsifal*, el «requeté» y Regás, acuden a nuestra mente.

¡Compadecednos!

«Picarol» tiene miedo. Jo sigo escagarrineándome. Ja no vemos de ningún ojo. Parecemos Sala Sitjá, el futuro gobernador «lliguero» de la Barceloneta...

En això, En Canudas, l'aviador ens diu:

—Nois, fomuts per fomuts, val més que fem com el Banc de Barcelona.

—Què vols dir?

—Anar nos-en al cel!

—I deixar Córdoba, la fiel sultana, an aquestes hores? Què dirà la xicota?

—A Melilla de nou, que allí hi fem més falta!

—Doncs ja està dit. Enjega el motor i tornem-hi que no ha estat res!

A les tres hores i minuts ja volàvem per damunt del «Cabo Tres Forcas», que avui és un «cabo» més popular que el *Cabo Primero*.

En Canudas és un heroi!

I a la poca estona, ja tornàvem a trobar-nos a Melilla, confiant en que En Berenguer no's recordaria de que havíem

sigut afusellats. I en tot cas el tinent ex soci de *La Alianza*, ja es cuidaria de salvar-nos de nou. Altrament per alguna cosa no'ns treiem mai de sobre els nostres pits el pet de medalles, creus i escapularis.

Mes de sobte En «Picarol» s'agafa fortament del meu braç i em diu:

—«Tenu», que no ho veus?

—Què, digues, cuita!

—En Cambó, En Cambó! Què no veus com passa revista a un nou terci que li rendeix armes?

—Un terci nou?

—Es el dels senyors Esteves! Que no admires el pet de *bimbés* i de ulleres negres que des d'aquí es veu?

—Si, noi, tens raó.

Efectivament, el nostre Francisquet acabava d'arribar a Melilla, i revistava al cos de *terciarís* catalans, puix Catalunya, més espanyola que mai, enviava al Riff «para defender el honor de España, traídonamente atacada por el moro infiel y desagradecido».

Ben fet, que carai!

Estaven que, ni per a fer-los retratar i posar-se tranquils! Barret de copa, levita d'anar a seguir monuments, pantalons de mosso de l'esquadra, un trabuc, una falç, una pipa i

espartenyés. El coronel del terci era el nostre imponderable comte de Caralt i de corneta d'ordres, tenia a En Vila Maríges el qui, en aquells moments, estava llegint un telègrama de la colònia de Caldetes que deia:

«Deseámoste ilustre caldetiense adoptivo mucha xiripa. Si *orziganas* un *cotillon* ara... besco, arabe... nimos todos. ¡Mucho valor, mucho entusiasmo! ¡Adelante con los faroles! ¡Arriba cartrones! ¡A ver si te ganas otra cruz más gorda! ¡Viva Hispania Marítima!

Por la colonia veraniega: Lili y Totó de la Font y del

Gat (por el bello sexo) y Serapio de Nasllarg y de la Camacurta (por el sexo feo).

P. D. Todos los firmantes somos de sangre azul.»

L'Enriquet plorava d'emoció. Només hi faltava el màrtir i resignat aguatzil Bernadas per a completar el quadre!

Entre la «brava gente del terci estevenico catalán», hi vegérem a tots els que, en mil ocasions, han promés «derramar su sangre por la madre Patria».

Així ens agraden els homes! Ja s'ha acabat el temps dels paveros! «Genio y figura hasta la sepultura». I què millor sepultura que el Riff? La sepultura nacional!

A Espanya li podrà faltar un home, però no un cementiri. «Váyase lo uno por lo otro», que diuen a la pàtria del general Bum-bum.

En Sala de Terrassa anava de tinent coronel i pronuncià un discurs tan patriòtic com emocionant:

«—Hijos de Cataluña, florón de la España grande: Salud y... paños de Tarrasa. Ante el peligro común todo debe olvidarse. Hasta los malos ratos que me ha hecho pasar Vallés y Pujals, pues si me descuido, la *diño* por dos veces. Hoy Cambó no es nuestro adversario: es nuestro ministro, más aun, el amo de los cuartos. Hay que estar bien con él para que no nos apriete demasiado. Gritad todos: Viva el ilustre financiero de Besalú.

—Vivaaa!...»

Acte seguit En Balbé de Gallart també hi digué la seva:

«—Cuando la Patria nos llama, no debemos de pensar siquiera ni en cambiar *d'ermilla* ni en bailar *toias* de honor con las *pageses* de Palau Sabardera, y *Sant Jordi* y las pescadoras de Cadaqués. Todo sacrificio es poco y si bien podemos resignarnos ante una *debâcle* electoral nunca podemos tolerar que un Ab-del Krim nos salga más caro que una acta de diputado por Vilademuls. ¡Buen golpe de hoz al moro rastrero y ruín!

Esmolemos bien las herramientas por si se acerca otro junio. Así como segamos espinas de oro, también segamos higos chumbos.

¡Buen golpe de hoz! ¡Viva Rius y Rius!

—¡Vivaaa!...

—¡Que hable el de olé, olé!

—¡Olé... tu mare, rezalao!—exclama un assistent andalús que passava pel *lugar del suceso*.

Per fi, el «Rius dos veces» fa us de la paraula.

Quina ovació! No esperavem menys! Qui com ell ha eclipsat a tots els oradors parlamentaris des d'En Castelar a En Guerra del Rio, forçosament havia de quedar a l'*altura*.

«—Hijos míos: Cambó sea con nosotros como nosotros somos con Cambó. El viene aquí a alentar y a fortalecer nuestro espíritu; viene a decirnos que aunque la Hacienda española está atacada de bronconeumonia, pues Ab-del-Krim le ha metido el cuerno hasta el hipocondrio, no debemos de asustarnos. Cambó salvará la Hacienda. Y la Unión Monárquica, que sólo la *Unión* de los monárquicos anhela, le

nombrará substituto de don Alfonso... de don Alfonso de... Tarrasa. No confundais, que no es poca la diferencial!

—¡Que hable don Francisco, que hable!

En Cambó, que montava dalt d'un burret més bufó que una sombrilla — que diria En Pitarra si visqués, — s'adelanta, i després de rascar-se la seva mefistofèlica barbata, i d'estreñer el mocador entre els seus ministerials dits, diu:

—Mis terciarios y estevecos kamaradas: Estoy encantado de la vida, de la vida... de ministro; vuestro entusiasmo me recuerda los tiempos aquellos de la Solidaridad; pero si

entonces por culpa de nuestra mala cabeza la *piñamos*, ahora debemos triunfar, pese a quien pese y cueste lo que cueste. Si ayer íbamos contra *aquello*, hoy vamos a su favor. Es de sabios cambiar de opinión. Se impone, pues, cambiar de táctica. El «tot o res» debemos substituirlo por algo más práctico y positivo: por el «Todo y... el Banco de España!» Aquello de «*Monarquía plim* i República.. Colón, Colón 34!» debe modificarse por: «¿Maura? ¿Autonomía? ¿Perico de los Palotes, con tal que nos deje mangonear!» ¡Hay que ser buenos y obedientes! Por encima de las Bases de Manresa hay que poner el programa de La Cierva. Por sobre dels *Segadors* la *Cançión del Soldado*. ¡Basta de cantos que huelen a funeraria y que, además, comprometen! Hay que olvidar también la *Auto-nomia* por el *Auto-si-mio*, es decir, el *auto...* del *ministerio*. Y después dirán los reconsagrados perturbadores del «Centre de Dependents» que al lado de don Antonio uno no aprende a hacer frases célebres! ¡La ley de Jurisdicciones no debe tampoco derogarse en estos críticos momentos! Ni tampoco debe hablarse ahora a «Su Majestad» en catalán, porque sería una grosería imperdonable. Ni es

conveniente cerrar los puños como entonces del mitin de la Victoria. Al ministerio de Hacienda hay que entrar con las *manos abiertas*, para pedir siempre mucho al desventurado Juan Español. La prosperidad de un pueblo, aunque este pueblo se llame Cataluña, depende en primer término, del bienestar de sus hijos. Y nosotros, como predicamos con el ejemplo, muy pronto os demostraremos que no quedará «lloguero» fiel y consecuente que no tenga asegurado su bienestar, a base de la *cesantía* de ministro. 7.500 del ala!

La autonomía, bien entendida, empieza por uno mismo. Lo demás son rábanos e higos de otro panero. ¡Basta de programas del Tívoli! En el Tívoli... ¡circo ecuestre! Y a mí, en juegos de manos y equilibrios no me ganan ni Caicedo, ni Robledillo, ni «The Great Carmo». «Paz, paz, siempre paz» es el lema de los Somatenes, y «Tente tieso, Indalecio» es el lema de la *Lliga*. Y la *Lliga* es Cataluña, porque Cataluña sin *lliga* llevaría siempre las medias al *garró*. ¡Esto es el Evangelio! Y *Pol* os lo demostrará como dos y dos son veintidós, en vez de cuatro. Yo absuelvo a los de la Unión Monárquica de todos sus pecados y me doy por satisfecho al

ver que están ahora convencidos que el más monárquico de todos, soy yo. ¡No me habéis de la Asamblea! Viva Cova-donga! ¡Viva don Pelayo... Vidal de Llobatera! ¡El alcalde de Cork fué un *primo* y Bélgica una tonta de capirote! Recuerdos a Pedro Rahola, que no sé que diablos le pasará que siempre que subo al candelero, a pesar de que le ofrezco altos cargos, me manda sistemáticamente a freir espárragos. ¡Suerte tengo de Vehils y Bertrán y Musitu! Y por hoy basta. ¡Viva Cataluña española! Y no me *amoinéis* más recordándome cosas de los tiempos aquellos que si yo os hubiera dicho: «Llegaré a ministro» todos hubiérais contestado: ¡No sé pas què hi veus! El *que no sé pas què hi veu* como podeis ver, es el amigo Melquiades. Tened confianza plena en el triunfo: vosotros en los *blocaos*, yo en Hacienda, y mis amigos votando a la *Lliga*, conseguiremos pronto ver convertido en realidad el hermoso ideal de una *España grande*, sostenida en una interminable maroma, sobre la cual seguiremos *per omnia secula seculorum* toda suerte de equilibrios. ¡Amén!

¡Ha terminado la sesión!

• • • • •
Ovación, oreja, rabo, salida a los medios, plors abraçades, tarots de copa enlaire, ulleres negres als quatre vents.

Quin entusiasme!

Cambó ha salvat una vegada més a Espanya!

Així es fa, a més de Pàtria, tasca *dinámica-atmosférica* (!) electoral!

Estem, doncs, en ple *període constructiu*!

Qualsevol es recorda ara de la cançó famosa...

El 25 de novembre...

¡fum, fum, fum!

El 25 de novembre...

• • • • •
Zitto, silenzio, che passa la ronda, que diuen els paisans de la Bertini.

La Lliga y yo, somos asi, señora!

• • • • •
Una boira més espessa que un mató de Pedralbes, ens impedí veure més. I per a no estrellar-nos contra el Gurugú, ens elevàrem a 9 000 i pico de metres.

I fins a la pròxima, si Alah i Mahoma volen.

TENU

Entre els nivols de Melilla, 6 de setembre de 1921.

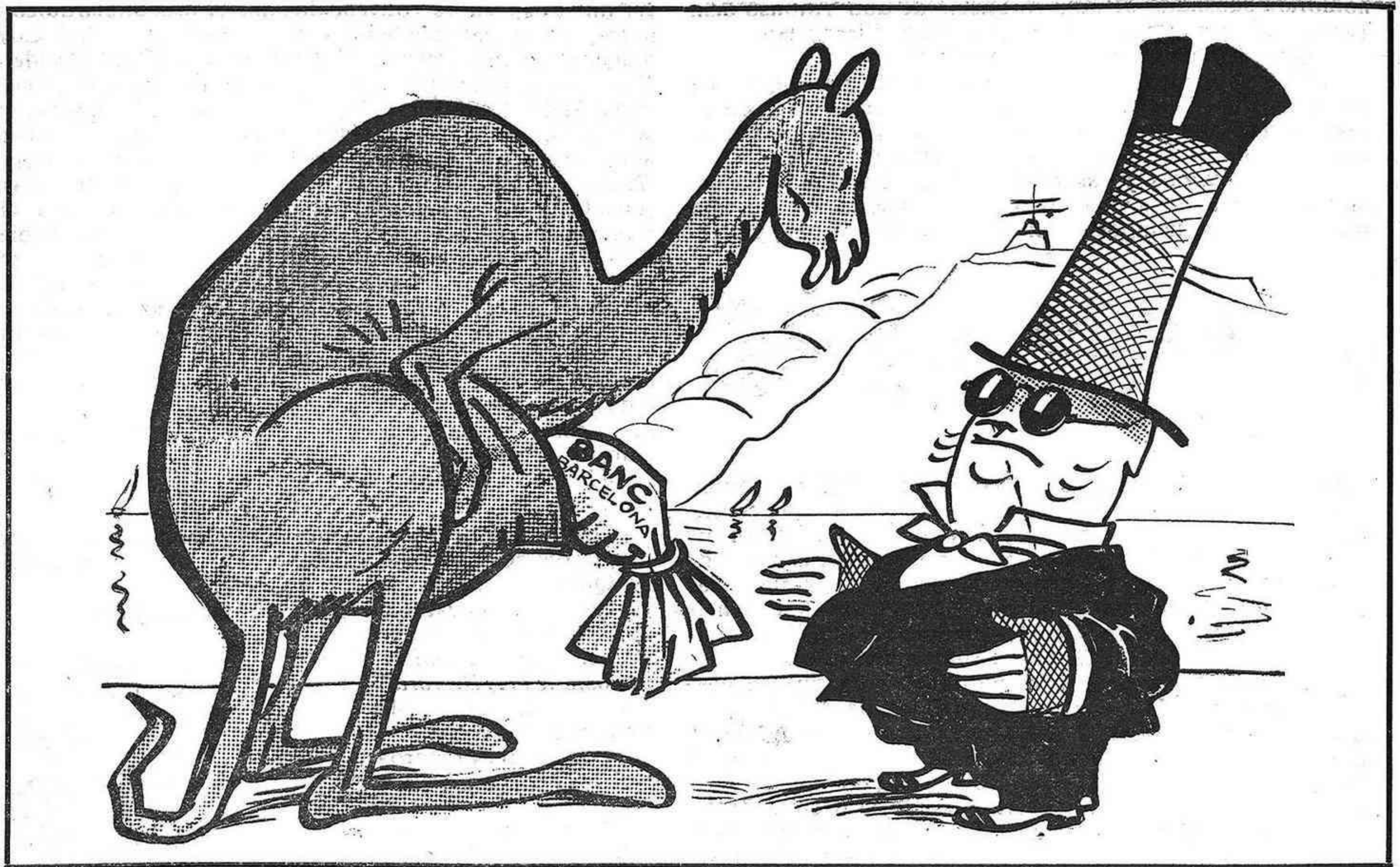

Cosetes

Una veritat no oblida
pobresa ni aristocràcia:
Sempre val més caure en gràcia
que caure d'una bastida.

—
Per motius més o menys justos,
de diner emmatllevat
se'n torna poc, per desgràcia.
Sent això una veritat,
és molt probable que un dia,
segons jo opino, recent,
al home que pagui un deute...
se li aixequi un monument!

A.

EL SENYOR ESTEVE AL «KANGURO».

—Tu que aixeques barcos naufragats, vès si m'aixeques aquest.

PAPERAM

CONFINS, per *Salvador Albert*.—Aplec de poesies, de curtes dimensions en sa major part. Davant d'aqueixos madrigals dolços i delicats vé a la memòria la dita de que «en els pots petits és on hi ha la bona confitura». En vuit versos, en dotze, en vint, En Salvador Albert sap encloure-hi devassalls d'una emoció poètica humaníssima, que de clara, plàcida i senzilla, resulta a voltes d'un classicisme pur i trascendental. De les més insignificants meravelles de la naturalesa, dels més petits aconteixements psicològics del seu «jo», etern enamorat de la vida bella i moral, el poeta, sensitiu i observador com pocs, sap treure'n prou substància lírica per a interessar vivament al llegidor, presentant-li els seus estats d'ànim, les sensacions vistes i viscudes, que en diríem vulgars de tan humils, d'una manera tan original i al mateix temps tan sincerament exterioritzats, que corprèn i encanta de debò.

Millor que seguir la tanda d'elogis que estan per a florir a la punta de la ploma, creiem oportú donar una mostra de es composicions, espigolada a l'atzar:

«En l'or del blat, flamegen les roselles,
sanglota asprament la guatlla en rut;
folles de sol, endinzen les abelles
en les coroles llur fibló golut.

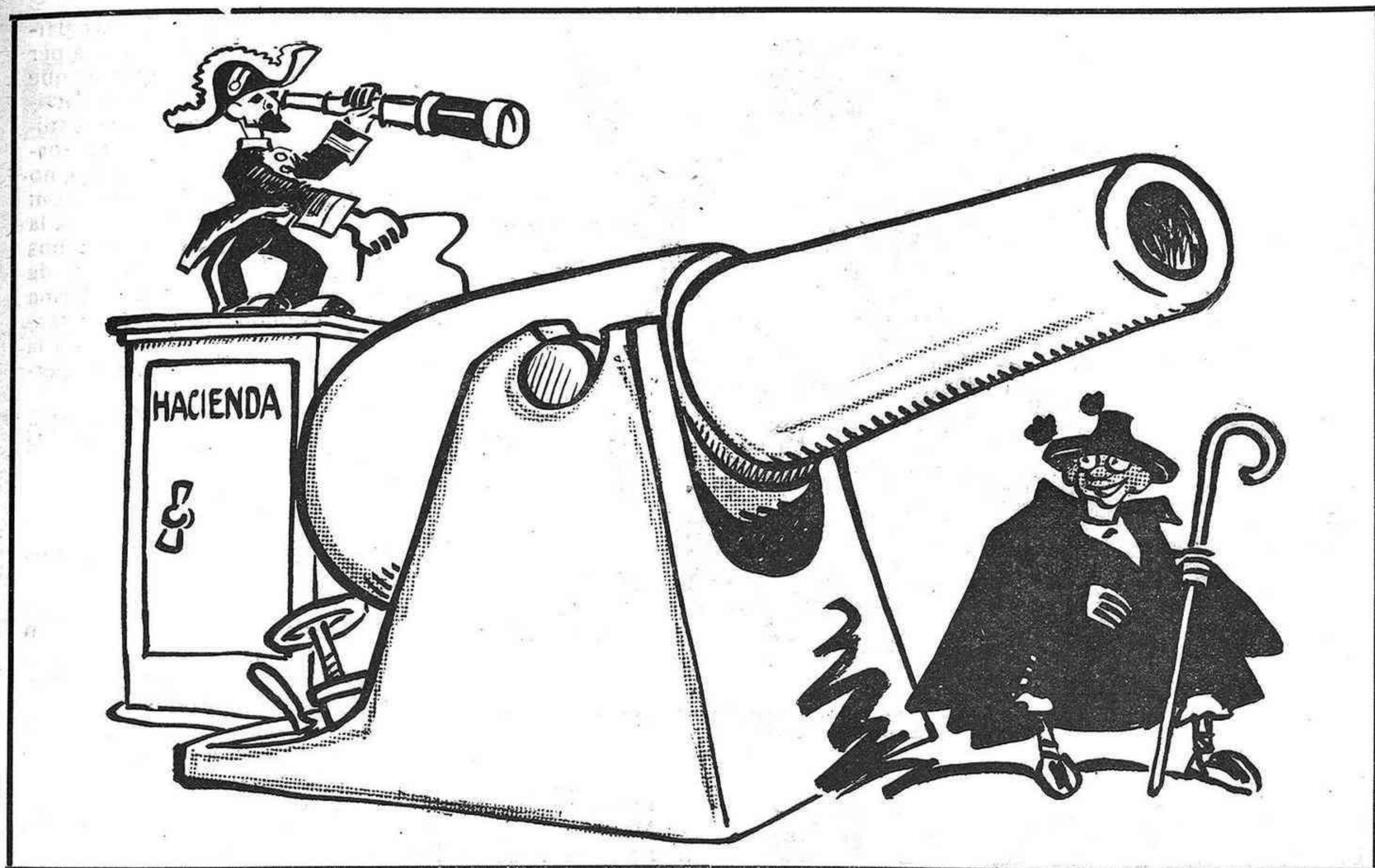
Donzelles de la vall, quan sereu velles,
mentre pels camps les joventuts novelles,
rient, llurs boques juntaran vermelles
i enllaçarà el cos tendre el braç forçut,
lligareu garbes, abatreu roselles
i furtareu la mel a les abelles
amb les mans balbes i el posat sorrut.»

A poder gustar aqueixos versos, En Maragall ens hauria dit que tot això és paraula viva.

MENUDÈNCIES, per *Francesc Martí (Aguileta)*.—Xamosa col·lecció de treballs literaris, en vers i en prosa, triats de entre l'esplèndida producció de l'autor, antic i estimadíssim col·laborador dels nostres setmanaris. En la corda humorística—que és molt difícil de tocar, per més que les joventuts parnasianes d'avui creguin lo contrari i la mirin despectivament—el «veterano» *Aguileta* s'ha distingit sempre per una ingènua bonhomia i una gràcia espontània tan especials, tan nostres que, més que catalanes i barcelonines, podríem dir-ne del «carrer de casa». Afegeixin a aqueixa característica que fa personal l'estil del autor, una gran facilitat en la forma i un lèxic viu, clàssicament popular com el de les «gatades» que feren famosa tota una època epigramàtica de la nostra literatura; època més sana i alegre que l'actual i que's distingia quan menys per la modèstia i la humilitat.

Felicitem al amic Martí, el xistosíssim *Aguileta*, per haver tingut la bona pensada d'aplegar en un volum que «no té preu», puix sembla destinat únicament als amics, les més galanes i aixerides composicions festives del seu vastíssim repertori.

SEPT CIÈNCIES

EL CANO DEL 42

—Engega, Francisquet!... A veure si encertes unes guardioles ben replenes.

ELS DEPORTS

FOOT-BALL

Dissabte i diumenge, en el camp del F. C. Barcelona, es celebraran dos excel·lents partits entre el nostre campió i el Sport Lisboa Bemfica, que s'espera que seran dos èxits més dels que porta conquerits el nostre equip.

Els *fadños* venen amb regular fama, doncs fa poc varen guanyar la Taça d'Honor de Portugal.

Els nostres, per la seva part, prometen apretar de valent per a batre el *record* dels *goals*, si els deixen... els súbdits de la jove República.

* * *

El F. C. Barcelona ha sigut invitat per la Federació Newyorkina per a que el nostre club vagi a fer una excursió per les terres de l'Oncle Sam.

La nova ens ha causat una forta alegria, puix demostra fins on hem arribat en aquest deport.

* * *

Ara sí que va de veres que el F. C. Barcelona construirà un gran casal, on hi cabrà un espaiós camp de football i altres camps per als demés deportes.

I com que això costa bastants diners, és d'esperar que tots els socis i admiradors d'aquest club hi posaran el seu «gra de sorra» per a poguer enlairar ben alta l'enseya que porta.

NATACIO

El Club de Natació Barcelona també, aquests dos dies, farà grans festasses, puix té la cooperació de La Libellule, de París, que presentarà els seus millors nedadors, i com que en dites festes hi pendran part tots els nostres clubs, i comptant amb llur apoi de les Federacions regionals i nacionals, podem donar per descomptat el més complet triomf, el qual se mereixen aquests companys que tant s'estimen el *mar*.

BOXA

Seguiren amb èxit sorollós les vetllades del teatre «Español». La de la setmana passada fou un triomf complet per al ja famós Peret Sáez, que'ns demostrà, davant del fort Gastón, que posseeix un estil, una escola i un entrenament força remarcable, i que de seguir així aviat tindrem un boxejador per a posar-lo davant dels millors del món.

Xoca-la, Peret, ets l'As del cop de puny!

NOLUS

CAÇADOR DE CONILLS

—Apa, «Moro», veiam si em portes un parell de cristians amb les orelles ben llargues.

ESQUELLOTS

Un delegat del Governador en el ram de subsistències ha pogut constatar que la majoria de venedors dels nostres mercats no compleixen amb les taxes: els uns no's prenen ni la molèstia de col·locar a la vista del públic els cartellots amb els preus; els altres posen el cartell, però venen la carn, les verdures o el peix al preu que'ls dona la gana.

Per altra part, segons confessió del propi delegat: «Nadie se cuida de hacer cumplir lo dispuesto en este sentido.»

Si aqueix bon senyor ha pogut constatar tot això, no podria comprovar també si els directors de Mercats, inspectors i agents del Municipi són els ciutadans que mengen el més bon peix, la millor carn i les més tendres verdures sense costar-los cap diner?

Agafi, doncs, el rave per les fulles, senyor Governador.

Llegim que s'ha obert la matrícula per al curs de l'Escola d'Art Dramàtic.

Pobre Gual, ja cal que s'espavili.

Perquè ara els homes de la *Lliga* li faran la competència.

En el ram d'això de *fer comèdia*, en són més mestres que ell.

Aquella barraca indecent que té per mal nom Estació de França, ja fa anys i panys que no compleix les necessitats del tràfic barceloní.

A l'arribada dels trens, és un fàstic.

El pobre que va allí a esperar un pagès amb gorra o amb barretina, ja està ben fresc, ell i el pagès

Molts vespres s'ençepega que en el terme de cinc minuts arriben quatre trens importantíssims: el correu de Granollers, el de València, l'express de França i el de Marina.

A tot arreu del món, fins als països més endarrerits se'ls acudiria per a donar facilitats a les multituds que esperen, anunciar amb lletrers l'arribada de cada un dels trens, indicant les respectives portes de sortida. Doncs a l'Estació de França, no senyors Els passatgers, surten com moltons, apilats, esclafats, tots a la vegada, i per portes estranyes: uns dies els de Granollers per la de Marina, els altres dies els de Marina per la de Granollers, que és la manera de que ningú s'entengui i la manera de causar grandíssims perjudicis al públic que paga.

I entretant el senyor Maristany... vinguen mils duros i el cotxe de «lujo»!

Pobres víctimes del Banc de Barcelona!

Aviat farà un any de l'espan-tosa *debacle*, i encara es troben esclafats, fòmuts, treient un pam de llengua dessota els voluminosos llibres de comptes-corrents.

Aquells comptes que corrien tant que's perderen de vista com la bomba de *Mussiu Arbán*

Bon nap n'han tret de les defenses d'En Ventosa.

Menos mal que ara En Cambó farà com Sant Farriol: ho treurà tot de la bota d'Hisenda.

Per a obsequiar al marquès de la Cortina, ministre de Marina actual que visità unes hores la nostra ciutat, fou celebrada una *grrran* Festa de Mar.

Una festa de mar a Barcelona?

Però és que de veres tenim mar els barcelonins?

On s'ha d'anar per a admirar-lo?

Oh,... és que no sabem veure'l en lloc.

Dissabte al mig dia les tropes espanyoles ja eren a Nador. Aquí hi vindrien bè els versets de En *Pitarra*.

«Nosaltres havem guanyat perquè els altres han perdut.»

La veritat és que foren tan escasses les baixes, que de l'excursió, bé se'n podria dir un viatge de *recreyo*. Que durí la vena, Amén.

Dijous de l'altra setmana, cridà l'atenció a la nostra Catedral la boda aristocràtica d'un negre i una negra, acabats de batejar cristianament en aquella santa casa.

Com que la feliç parella és gent de molt cacau, foren moltes les «niñas bien» i els «niños peor» que assistiren a la fastuosa cerimònia.

Al sortir, en els claustres, ho comentaven dos *novios*:

—Vols dir que seran ditxosos?

—No sé... Ho veig molt negre!

Notes de casa:

Del «Club Deportivo Júpiter» rebérem una atenta invitació per al partit inaugural del seu camp de sports que tingué lloc diumenge, entre l'equip de l'esmentat Club i el F. C. Barcelona.

Mercès.

Barcelona a la vista

ALBUM DE FOTOGRAFÍAS
de la capital y sus alrededores

352 vistas encuadernadas con elegantes tapas en tela y oro

PRECIO: _____ PESETAS 14

PÉREZ ZÚÑIGA — COPLAS DE SACRISTIA	Pesetas 5
B. FERRER BITTINI — LOS HIJOS DE LA MILOCA	» 5
ALBERTO INSÚA — DON QUIJOTE EN LOS ALPES	» 5
PIERRE LHANDÉ — LAS GAVIOTAS	» 5

NOVEDAD

LEÓN DUGUIT

Manual de Derecho Constitucional

Teoría general del Estado - El Derecho y el Estado - Las libertades públicas - Organización política

Un tomo: Pesetas 18

NOVEDAD

La reforma de la legislación civil y el proletariado

por FRANCISCO COSENTINI

Estudio preliminar de DON GUMERSINDO DE AZCARATE

Un tomo:

Pesetas 18

MUY PRONTO APARECERÁ

El Año en la Mano

ALMANAQUE-ENCICLOPEDIA de la vida práctica para 1922

— Pueden nuestros corresponsales formular el pedido —

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además 30 céntims per a c. rtificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

PREGARIA A LA PATRONA EXCELSA

—Merceneta bufona: Tu que ets redemptora de captius, a veure si ens envies aquells . . *censura* . . encara que sigui per paquet postal.